

معرفی آثار هنری در موزه ها

گیسو فکوری نوشاد

آنچه که بشر امروز در جامعه مدرن و یا شبه مدرن ، از موزه ها انتظار دارد کمی فراتر از انتظار او در دهه های قبل می باشد. درکی که بشر امروزی و یا به بیان دیگر، انسانهای جامعه سرعت از موزه ها دارند بسیار متفاوت از قبل می باشد. پیشرفت جامعه در همه عرصه ها از جمله عرصه های فرهنگی باعث تغییر در نوع نگرش به موزه ها نیز گردیده است . بدین معنا که بشر امروزی با وجود فراوانی رسانه ها به هر شکل ممکن که می تواند جوابگوی بسیاری از دغدغه های فکری وی باشد ، به دنبال چه حس یا انگیزه ای وارد موزه می شود؟

بحث جامعه شناختی موضوع بسیار گسترده است که در این مقال نمی گنجد ، لذا آنچه که می تواند یکی از چالش های موجود در موزه ها باشد این است که آثار نمایش داده شده در موزه چگونه می تواند جوابگوی حس پرسشگری بشر امروزی باشد؟ و یا به بیان ساده تر پیام یک اثر هنری در موزه چگونه قابل انتقال بوده و می تواند جوابگوی سوالات و پرسشهای مخاطب باشد و باعث ایجاد علاقه و احترام به آثار و تاریخ و تمدن ایرانی گردد؟

هر اثر هنری در موزه دارای یک بستر فرهنگی می باشد که این بستر در معرفی اثر نقش بسزایی دارد. پس برای معرفی هر اثر هنری می بایست با زیرساختهای فرهنگی اثر به عنوان یک موزه دار آشنایی کامل داشت . سپس مهمترین موضوع در معرفی آثار ، شناخت انواع پیام اثر است . هر اثر هنری دارای 2 نوع پیام می باشد: 1- پیام آشکار اثر 2- پیام نهان یا منجمد اثر

پیام آشکار یک اثر هنری همان نمادها و یا نشانه هایی می باشد که بازدید کننده با چشم غیر مسلح قادر به دیدن آن بوده و به تمامی دریافت می نماید. این پیام شامل : فرم ، شکل ، جنس، نقش و یا نقوش و خطوط ... می باشد . دریافت چنین پیامی بدون آگاهی بازدیدکننده از پیشینه تاریخی اثر ، خالق اثر یا دوره مربوط به آن بلافاصله بعد از بازدید توسط بازدیدکننده دریافت و توسط نیروهای بصری در ذهن وی ثبت می گردد .

و اما نوع دیگر پیام شامل پیام نهان یا منجمد اثر است که بازدیدکننده قادر به دریافت آن نمی باشد . این بخش از پیام اثر می تواند به چندین شیوه یا روش معرفی شود. در ابتدا، موزه دار می بایست جایگاه اثر را در کل مجموعه آثار موزه بررسی نماید و بصورت علمی بتواند سطح و رده اثر را شناسایی نماید تا بتواند به درستی اثر را معرفی نماید .

پس می توان گفت یکی از شیوه های انتقال پیام نهان اثر معرفی از طریق موزه دار می باشد و معین کردن جایگاه اثر در کل مجموعه. موزه دار می تواند با کلام و یا با استفاده از دستگاہهای صوتی و یا تصویری ، اثر را معرفی نماید و همراه بازدیدکننده همگام با دریافت پیام آشکار اثر به معرفی بخش پنهان آن نیز بپردازد.

روش دیگر معرفی پیام نهان اثر هنری در موزه ها ، زیرنویسها می باشد . زیرنویسها با توجه به زبان رایج هر منطقه تنظیم گردیده و همراه با یک زبان بین المللی دیگر گویای ویژگیهای خاص اثر می باشد . تاریخ خلق اثر ، خالق اثر، جنس ، رده و ... در برخی از زیرنویسها حتی می توان اصل و یا همانندسازی بودن اثر را نیز ذکر کرد.

یکی از روشهای دیگر معرفی پیام اثر می تواند بروشور و یا کاتالوگ و یا کارت پستالهایی باشد که هر موزه برای معرفی مجموعه خود تهیه نموده است . توضیحات ویژه در مورد اثر می تواند داخل بروشور ها و کاتالوگ ها و یا حتی پشت کارت پستالها نوشته شده و در اختیار بازدیدکننده قرار گیرد.

امروزه در جوامع مدرن بدلیل مشغله های فراوان انسانها و نیاز آنها به سرعت عمل در حل و فصل مسائل اجتماعی ، روشهای خاص دیگری نیز به کار برده می شود . از جمله دستگاههای صوتی خاصی است که بازدیدکننده هنگام ورود به موزه دریافت می کند، این دستگاههای صوتی بعنوان راهنمای چندزبانه سیار عمل کرده و بازدیدکننده می تواند با انتخاب زبان موردنظر توضیحات لازم را در مورد آثار از طریق سیستم گویای این دستگاهها دریافت نماید.

انتخاب یک گردش مناسب در موزه نیز می تواند بسیاری از سوالات موجود در مورد آثار را حل و فصل نماید. قرار گرفتن یک اثر در جایگاه مناسب خود از نظر طبقه بندی آثار می تواند در تحکیم روند فکری بازدیدکننده موثر باشد و جوابگوی بسیاری از سوالات او گردد.

بدین ترتیب یک موزه دار باید بداند که تمامی ارزش یک اثر هنری در معرفی صحیح آن می باشد که با یک برنامه ریزی منسجم به این مهم دست یابد و باعث ایجاد انگیزه ، علاقه و لذت در بازدید کننده شود.

اگر موزه دار بتواند با انتقال پیام نهان و آشکار یک اثر ، موزه را کانون اندیشه فرهنگی جامعه نماید . بتدریج موزه ها به مرکز تحقیق و پژوهش تبدیل شده و بهترین مکان برای تبادل اندیشه ها خواهد شد . برای تحقق این امر با یک برنامه ریزی منسجم باید موزه ها را وارد زندگی مردم کرد و جامعه را با موزه ها آشنا نمود تا موزه ها به مکان تحصیل ، پیشرفت و پژوهش و تحقیق و آموزش تبدیل شوند .